

Szakmai beszámoló a

„Víz és Élet – Víz és Lélek”

című, Erdős Renée Ház Muzeális Gyűjtemény és Kiállítóterem által rendezett kiállításról

Időpont: 2018. november 17 - 2019. január 20.

A kiállítás bemutatta, hogy az elmúlt korokban a rákosmenti emberek hogyan használták fel a természeti erőforrásokat. Ismerteti a természetes, felszíni vizek nyújtotta lehetőségek széles skáláját és kitér az ember által épített mesterséges objektumok (víznyerő-, tároló-, vezető helyek) szerepére is. Bemutatta a terület vízrajzának változásait és azt, hogy a különböző korokban milyen megoldásokat találtak a természet olykor romboló erejének megfékezésére vagy az azzal való együttélésre.

Bemutatta a hidakat, csatornákat, halastavakat, malmokat, a kutak elhelyezkedését.

Ismertette a különböző, vízhez köthető tevékenységeket, mint az élelemszerzés, állatok itatása, fürdetése, jégvágás, öntözés, a mosás, a kenderáztatás, nádvágás, vályogvetés, kosárfonás, gyékényfonás, fürdés, nádalygyűjtés, csónakázás, korcsolyázás, stb. Végezetül kitér a vizek szakrális vonatkozásaira is.

A tárlat szerves egységet alkotott az Erdős Renée Ház állandó helytörténeti és néprajzi kiállításával, (ami egy nádtetős ház metszete/részlete) és a „Merzse-mocsár világa” című dioráma-kiállítással, amely a természetvédelmi terület állat és növényvilágát mutatja be preparátumok és multimédiás technika segítségével.

1. A kiállítás hasznosulásának értékelése

- látogatószám: 610 fő
- sajtóanyag:

KULTÚRA

„Rákosmente, a tavak vidéke?”

Kiállítás a kerület „vizes történetéről”

Tudják, hogy hány vízimalom működött egykor Rákosmentén? Ha a válaszuk nem, akkor azért, ha netán igen, akkor pedig pont azért érdemes megtekinteniük az Erdős Renée Ház „Víz és élet – Víz és lélek” című kiállítását. Az Ádám Ferenc által életre hívott tárlat a kerület vízrajzát és az ehhez kapcsolódó emberi tevékenységeket (halászatot, csónakázást, itatást, fürdést, öntözést, mosást, nádvágyást, korszolyázást), valamint az épített objektumokat (hidakat, csatornákat, malmokat) mutatja be a különböző korokban.

A történész-muzeológus a november 16-ai megnyitón számos érdekességet osztott meg a látogatókkal, köztük Hatvani Zoltán és Rózsashegyi Péter önkormányzati képviselőkkel. Az itt lakók életében a Rákos-patak mindig is kulcsszerepet játszott. Az emberek a víz mellett telepedtek le. A Dunába torkolló

vízfolyás észak-déli irányban fut. Ez nem véletlen, hiszen ebben a térségben az észak-déli irányú szél az uralkodó, amely ugyanebben az irányban alakította ki a homokdűnéket is. A mai Pesti, illetve Péceli út régen is fontos útvonalaknak számítottak. A földrajzi adottságok tehát alapjaiban meghatározzák a települések szerkezetét és életét. A

térségből fennmaradtak római kori emlékek is. Az Árpád-korban pedig Csaba és Keresztúr templomai már a mai helyükön álltak.

Ádám Ferenc kutatásai még sok kérdésre rántották le a leplet. A szabályozások előtt az első térkép, amely részletesen bemutatja Rákosmente vízrajzát, egy 1783-as katonai tér-

kép volt. Ezt felnagyítva az első emeleti kiállítóterem padlójára ragasztották ki. Így, mondhatni madártávlatból, igen alaposan szemügyre vehetjük az akkori „vízhelyzetet”. A „Rákos-folyó”, ahogyan Anonymus nevezte, akkoriban lassú folyású volt, szélesebben terült el, mocsár, sűrű nád és kisebb tavak szegélyezték. A térkép az egykori malmok helyeit is jelöli, amelyekről a táblákon további információk is láthatók, olvashatók.

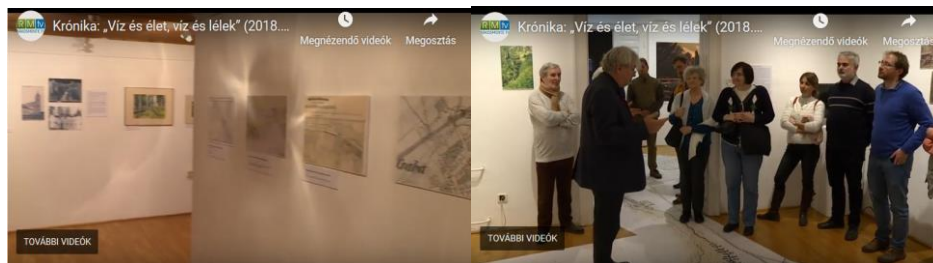
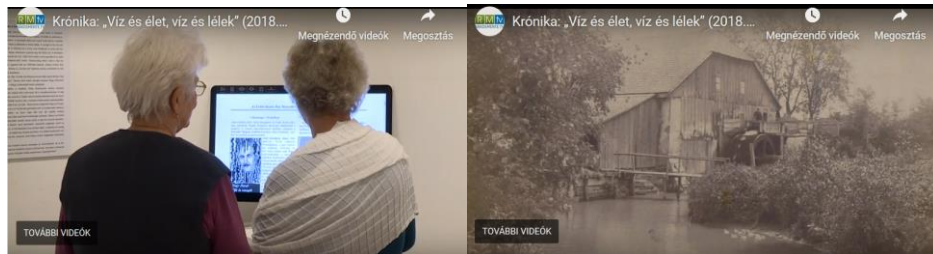
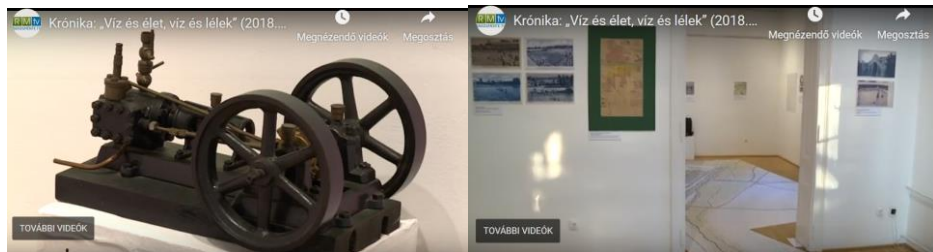
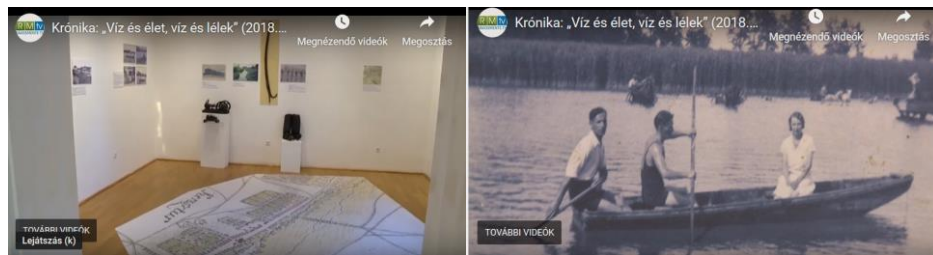
Ha valaki még ennél is jobban el szeretne merülni a „vizes történetekben” december 4-én 18 órától „Kenyér és sör – A rákosmenti vízimalmok és molnárok története” címmel meghallgathatják Ádám Ferenc érdekes előadását is. Az iskolásoknak múzeumpedagógiai programokat hirdettek meg, amelyeket Hódos Mária művészettörténész tart. A hiánypótló kiállítás az Erdős Renée Ház: állandó helytörténeti, néprajzi tárlata, valamint a Merse-mocsár dioráma mellett, 2019. január 20-ig tekinthető meg.

Szepesi ✍

Lásd még: képek a kiállításról a Rákosmente TV anyagából

- A kiállításához kapcsolódó programok, előadások a következők voltak:
November 20., kedd, 18 óra: Rákosmente, a tavak vidéke?!
Előadó: Ádám Ferenc történész-muzeológus
December 4., kedd, 18 óra: Kenyér és sör! (A rákosmenti vízimalmok és molnárok története)
Ádám Ferenc előadása
Ezek mellett 8 rendezői tárlatvezetés is volt

2. Fotódokumentáció a kiállításról (a Rákosmente TV anyagából)

3. A kiállítást az Erdős Renée Ház honlapján ismertettük az érdeklődőkkel:
<http://www.erdosrenehaz.hu/kiallitasok/idoszaki-kiallitasok/viz-es-elet-viz-es-lelek-rakosmente-vizei-idoszaki-helyorteneti-kiallitas/>
4. A múzeumpedagógiai programok, foglalkozások tematikája:
- A Rákos-patak története és... TOTÓ - Vízimalmok működése, története.
 - Mi a dolga a vízimolnárnak?
 - Vízimadarak, halak, kétéltűek, vízi- és vízparti növények
 - Vízzel kapcsolatos dalok, szólások, közmondások gyűjtése
 - Vízet (is) ábrázoló képzőművészeti alkotások
- A foglalkozásokat Hódos Mária művészettörténész tartotta, ingyenesek voltak időtartamuk kb. 45-60 perc.
- A foglalkozást 2018. november 24-én, szombaton, 10 órától és december 5-én, 10 órától tartottuk.

A beszámolót készítette:

Ádám Ferenc
történész-muzeológus

2019. augusztus 8.